

Evropská monetární unie

Historie EMU

- 1970 – Wernerova zpráva
- 1979 – start EMS
- 1989 – Delorsova komise
- 1993 – ratifikace Maastrichtské smlouvy

- 1994 – Evropský měnový institut
- 1997 – Pakt stability s růstu
- 1998 – vytvoření ECB
- 1999 – start monetární unie
- 2002 – zavedení euro mincí a bankovek

Maastrichtská smlouva

- 1991 – podpis
- 1993 – ratifikace
- zlom ve vývoji monetární unie
 - explicitní závazek vytvoření měnové unie
 - stanovení začátku fungování měnové unie (1. ledna 1999)
 - definice podmínek členství v měnové unii (konvergenční kritéria)
- počátek dvourychlostní Evropy

Konvergenční kritéria

- podmínkou připojení země k monetární unii je splnění 5 konvergenčních kritérií
- kritéria stanovena jak pro uchazeče v době vzniku EMU, tak pro budoucí potenciální členy
- splnění kritérií znamená de facto přijetí německého stylu hospodářské měnové politiky, politiky nízké inflace

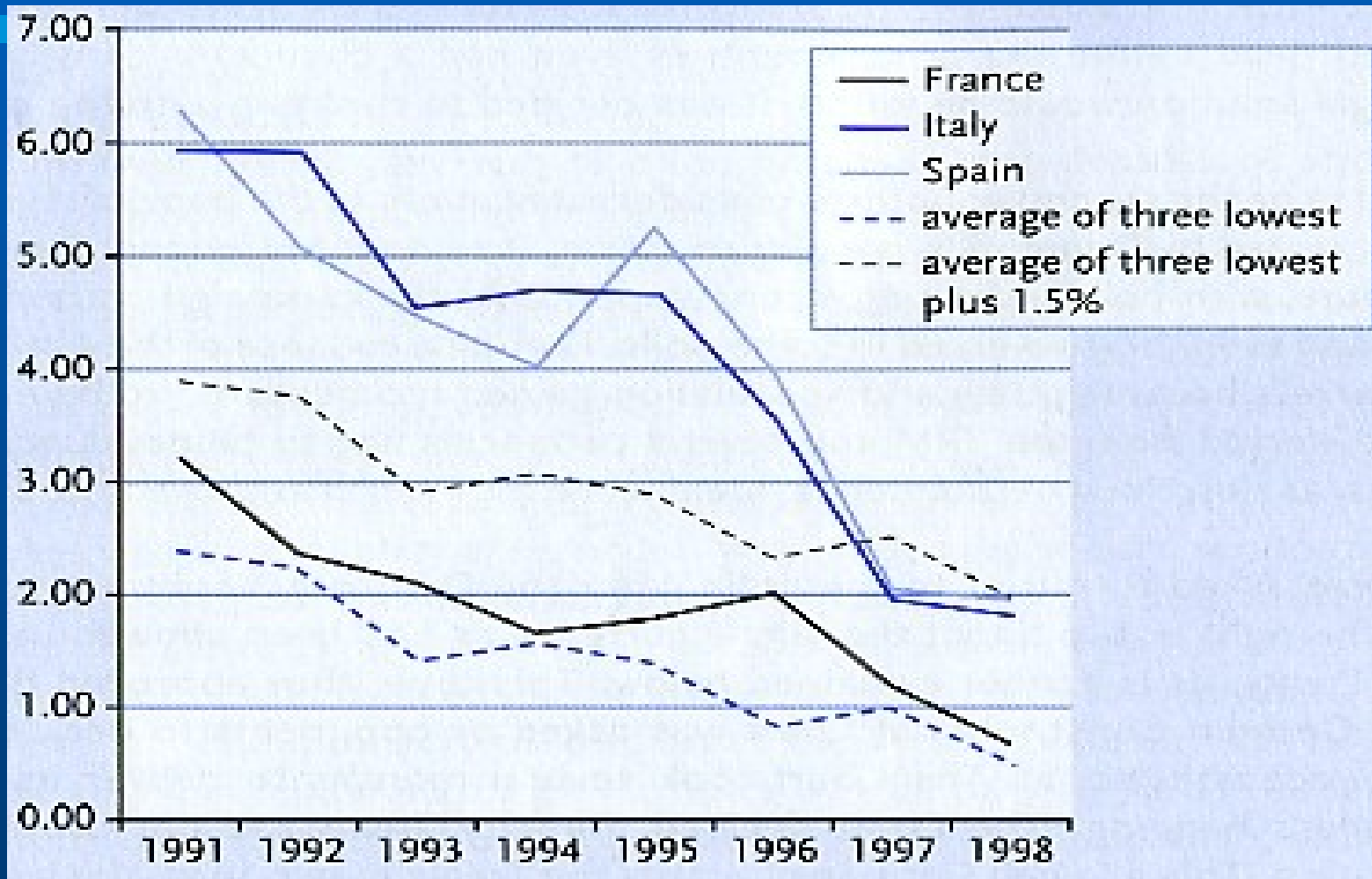
Konvergenční kritéria

- **monetární kritéria**
 - 1) **inflace**
 - 2) **dlouhodobá úroková míra**
 - 3) **členství v EMS**
- **fiskální kritéria**
 - 1) **rozpočtový deficit**
 - 2) **veřejný dluh**

1) Inflace

- inflační míra nesmí překročit průměrnou inflační míru tří členských zemí EU s nejnižší inflací o více než 1,5% bodu
- problém naplnit dané kritérium měly tradičně inflační země, především Španělsko, Itálie, Řecko
- 1998 bylo rozhodnuto o členech EMU, Řecku se kritérium nepodařilo naplnit a bylo přijato až 2001

Konvergenz inflace

2) Dlouhodobá úroková míra

- dlouhodobá úroková míra nesmí překročit průměrnou úrokovou míru tří členských zemí s nejnižší inflací o více jak o 2% body
- dlouhodobá úroková míra odráží předpoklad trhu ohledně dlouhodobé inflace
- naplnění kritéria dokazuje, že země nestlačily inflaci jen těsně před přijetím (regulované ceny, hromadná doprava)

3) Členství v EMS

- každý potenciální člen se musí alespoň dva roky před vstupem do EMU účastnit systému ERM a v této době nesmí dojít k devalvaci měny
- naplněním kritéria země demonstrují schopnost udržet si pevný směnný kurz se zeměmi, které se mají stát jejich partnery v měnové unii

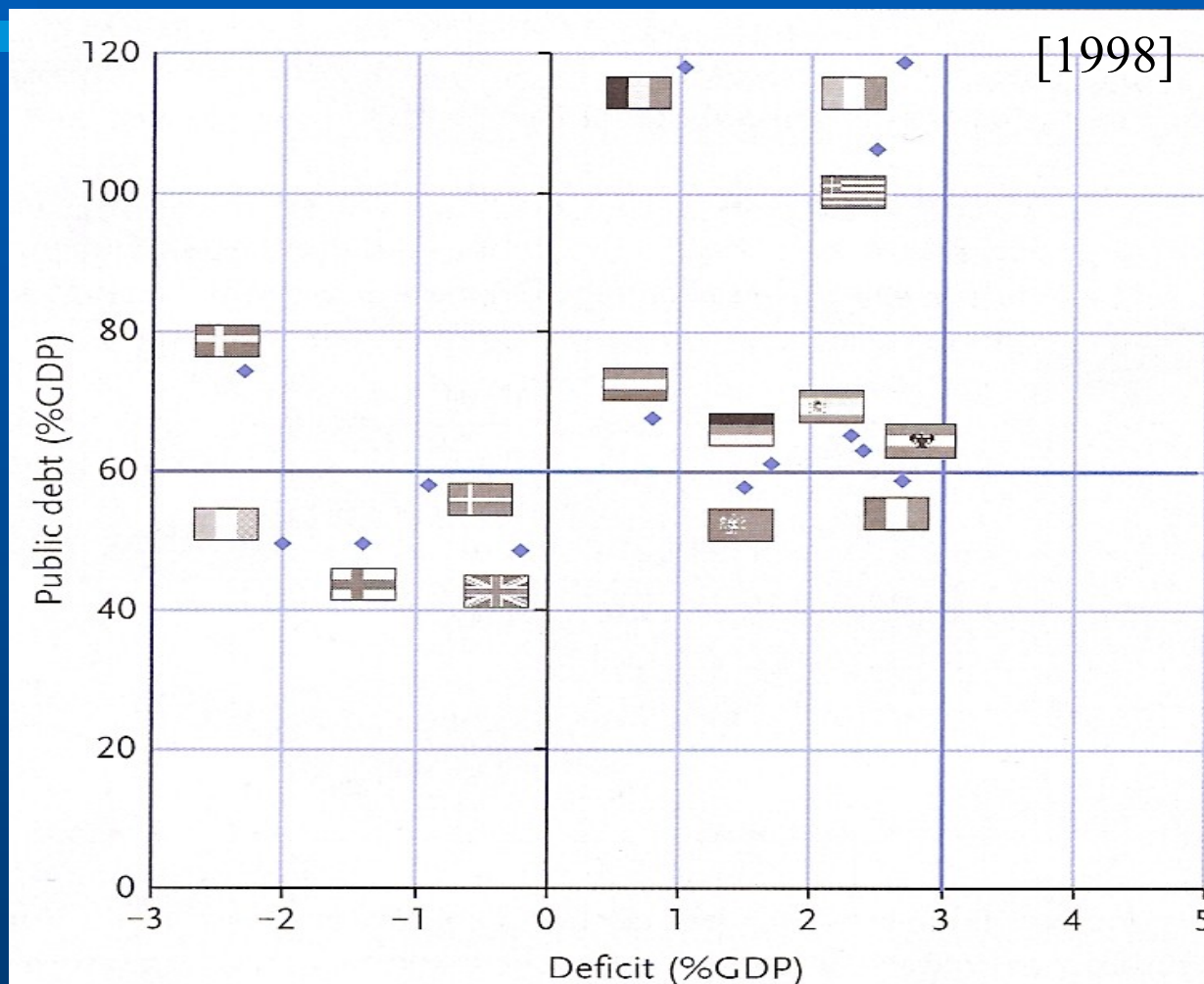
4) Rozpočtový deficit

- maximální možný limit ročního rozpočtového deficitu je 3 % HDP
- vysoké rozpočtové deficity bývají financovány vysokým tempem peněžního růstu neboli inflací

5) Veřejný dluh

- maximální možná výše veřejného zadlužení je 60 % HDP
- naplnění kritéria dokazuje, že země nestlačily deficit jen těsně před přijetím
- mnoho zemí kritérium nesplňovalo, proto byla podmínka zmírněna a k přijetí stačilo, aby země k hranici 60 % směřovala

Naplnění fiskálních kritérií

Dvourychlostní Evropa

Členové EMU	Nečlenové EMU
<ul style="list-style-type: none">● SRN, Itálie, Francie, Benelux, Španělsko, Portugalsko, Irsko, Finsko, Rakousko (1999)● Řecko (vstup 2001)● Slovinsko (2007)● Kypr, Malta (2008)● Slovensko (2009)	<ul style="list-style-type: none">● Velká Británie, Dánsko, Švédsko● Česko, Polsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko

Země vně systému

- **Velká Británie, Dánsko – klausule, že se nemusí monetární unie účastnit**
- **Švédsko – nemusí vstoupit do ERM (nevstup do ERM = diskvalifikace pro vstup do EMU)**
- **10 + 2 nových zemí – všechny země se musely zavázat ke splnění Maastrichtských kritérií a ke směřování do EMU, Malta, Kypr, Slovinsko, Slovensko již vstoupilo**

System centrálního bankovníctví

- **Evropský systém centrálních bank (ESCB)**
 - **Evropská centrální banka (ECB)**
 - **národní centrální banky všech zemí EU (NCBs)**
- **Eurosystém**
 - **Evropská centrální banka (ECB)**
 - **národní centrální banky pouze těch zemí EU, které se účastní EMU**
 - **provádí monetární politiku EMU**

Cíl Eurosystemu

- **Primárním cílem ESCB je udržování cenové stability. Bez toho, aby byl dotčen hlavní cíl cenové stability, podporuje ESCB obecnou hospodářskou politiku Společenství a přispívá tak k dosažení cílů Společenství, jak jsou uvedeny v článku 2. (článek 105, Smlouva o EU)**

Problémy definice cíle

- cenovou stabilitu si Eurosystem nadeřinoval jako inflaci okolo 2 % ročně a to ve střednědobém horizontu
 - co je to střednědobý horizont?
- ... podporuje ESCB obecnou hospodářskou politiku Společenství
 - dává ESCB relativní volnost

Nezávislost ECB

- **vysoký stupeň personální nezávislosti**
 - členové výkonného výboru ECB i NCBs jsou jmenováni alespoň na 5 let
 - odvolání pouze kvůli zneužití úřední moci nebo kvůli nezpůsobilosti
- **vysoký stupeň politické nezávislosti**
 - ECB i NCBs jsou velice silně chráněny před politickými vlivy ze strany národních států i evropských autorit

Nezávislost ECB

- úplná nezávislost při volbě a užití nástrojů
- určitá nezávislost při stanovování cíle
 - cíl je definován Smlouvou o EU široce, Eurosystem má dostatek prostoru pro vlastní rozhodování
- vysoký stupeň finanční nezávislosti
 - vlastní rozpočet, nezávislý na rozpočtu EU
 - účetnictví podléhá auditu externích nezávislých auditorů

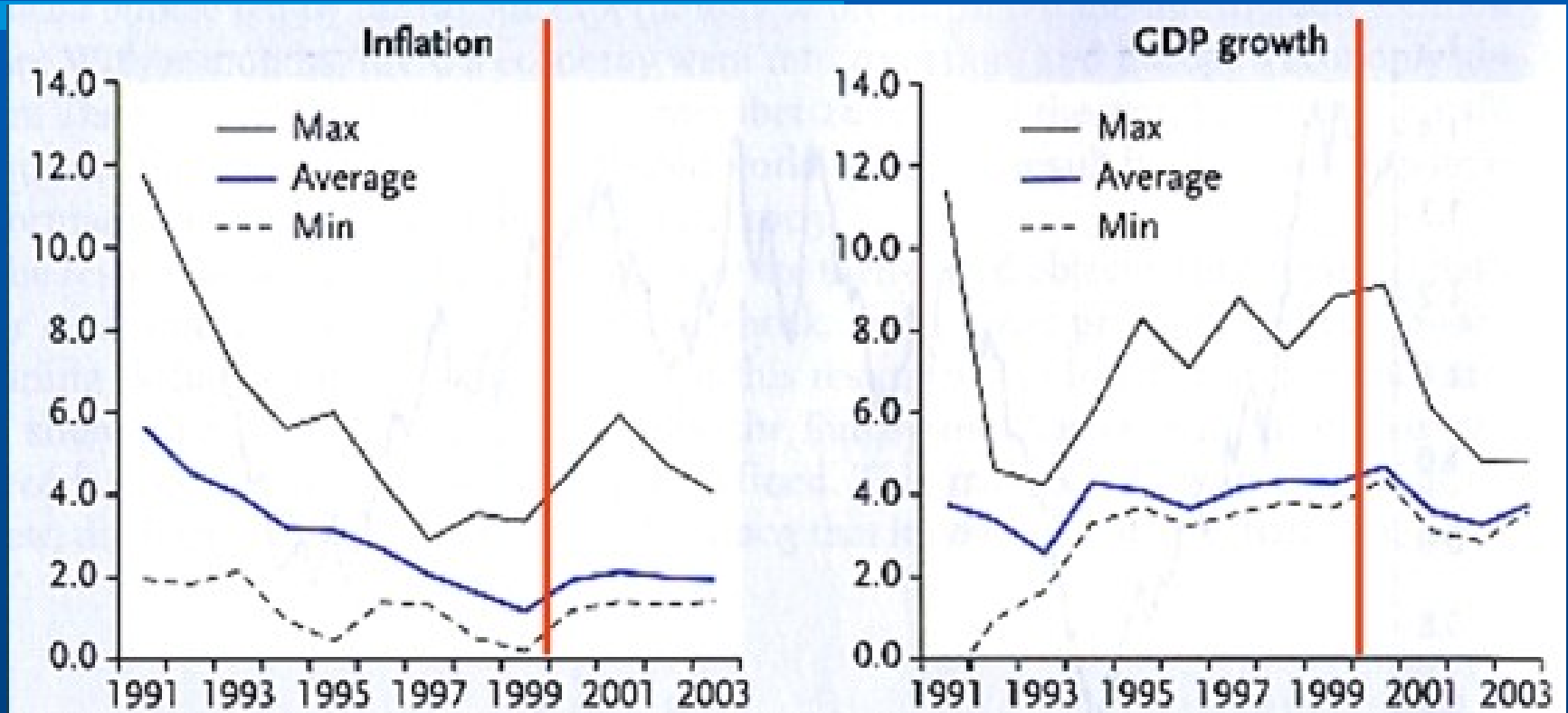
Odpovědnost ECB

- **Eurosystém je kontrolován Evropským parlamentem**
 - členové Výkonného výboru ECB vypovídají pod přísahou před parlamentní komisí pro hospodářské a měnové otázky
- **Eurosystém není zcela kontrolován veřejností (transparentnost)**
 - není poskytována detailní zpráva ze zasedání Rady guvernérů

Zhodnocení nezávislosti a odpovědnosti

- ECB (Eurosystém) je jedna z nejvíce nezávislých centrálních bank na světě
- ECB (Eurosystém) je sice odpovědná demokraticky volenému Evropskému parlamentu, ale není příliš transparentní vůči veřejnosti

První roky Eurosystemu

- EMU vedla ke konvergenci jak inflace tak růstu